

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Spora Başlama Nedenleri ve Beklentileri (Güneydoğu Anadolu Bölgesi Örneği)

Erkan ÇİMEN¹, Mehmet Diyar YAMAN²

ÖZET

Amaç: Güneydoğu Anadolu bölgesinde Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin spora başlama nedenleri ve beklentilerinin incelenmesidir.

Yöntem: Çalışmada betimleyici çalışma tekniklerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Güneydoğu Anadolu bölgesinde (Batman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa) illerde bulunan üniversitedeki Beden Eğitimi Spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini 476 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada verileri toplamak için kişisel bilgi formu ile Sunay ve ark (2003) tarafından geliştirilen Spora başlama nedenleri ve beklentileri ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler istatistik programında veri tabanına işlenip analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ile Verilere parametrik testlerden İkili grup karşılaştırmalarda bağımsız gruplarda T testi kullanılırken, Çoklu karşılaştırmalarda Oneway Anova testi kullanılmıştır. Çoklu gruplarda anlamlı farklılığın belirlenmesinde Bonferoni testi uygulanmıştır

Bulgular ve Sonuç: Sonuç olarak, katılımcıların cinsiyet, yaş, değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmazken, anne eğitim durumu, aile gelir düzeyi ve spora yaklaşım değişkenine göre spora teşvik, alt boyutunda, baba meslek düzeyi değişkenine göre spora başlama nedenleri ve beklenti alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu durumun bireylerin spora yönelmesinde kendilerini mesleki anlamda geliştirme, olumsuz çevre koşulları ve kötü alışkanlıklardan uzak durma istekleri ve bu bağlamda bölge insanları ile aile fertlerinin spora bakış açısından kaynaklandığını düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: beden eğitimi, spor, beklenti

ABSTRACT

The Reasons And Expectations of Students At School of Physical Education and Sports (Southeastern Anatolia Region) In Starting Sport

Purpose: The aim of the study is to investigate the reasons and expectations of the students who study at the School of Physical Education and Sports in the Southeastern Anatolia region to start sports.

Method: The screening model, one of the descriptive study techniques, was used in the study. The universe of research consists of students studying at Sports colleges of Physical Education at universities located in the provinces of south-eastern Anatolia (Batman, Diyarbakır, Mardin and Sanliurfa). Total of 476 students were consisted of the research's sample. In the study, the personal information form and the reasons and expectations scale for starting Sports developed by Sunay et al (2003) were used to collect data. The data obtained in the research were processed and analyzed in the statistical program in the database. The oneway ANOVA test was used in multiple comparisons, while the T test was used in independent groups in binary group comparisons from descriptive statistical methods and

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Isparta/TÜRKİYE

² Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Isparta/TÜRKİYE

parametric tests to data in the evaluation of the data. Bonferonia test was performed to determine significant differences in multiple groups.

Results and Conclusion: As a result, while no significant differences were found according to the gender, age, variables of participants, significant differences were found in the lower dimension of the mother's educational status, the level of family income and the incentive to play sports according to the variable of approach to sports, the reasons for starting sports according to the variable of the father's profession level, and the lower dimension of expectations. It is believed that this situation is caused by the desire of individuals to develop themselves in a professional sense in their orientation to sports, to avoid negative environmental conditions and bad habits, and in this context, from the point of view of the people of the region and their family members in sports.

Keywords: physical education, sports, expectation

GİRİŞ

Dünyada teknolojinin gelişmesi insanları hareketsiz ve sağlıksız bir yaşam tarzına yönlendirmiş, günümüzde spor hayatın değişmez bir parçası olmuştur (Koçak, 2014). Sosyal yaşamın değişmesi ve gelişmesi ile birlikte stresli ve hareketsiz yaşam temposu ile birlikte sağlık problemleri ortaya çıkmış bununla mücadele etmek için spora katılım gün geçtikçe önem kazanmıştır (Bavlı, 2009). Bireyin toplumsallaşma süreci içerisindeki düzenli, mutlu ve anlamlı bir yaşam sürdürebilmesi (Türkay, 2020), yaşam kalitesini artırabilmek (Alp, 2019) için, fiziksel aktivitelere ve sosyal etkinliklere katılım (Öğmen ve ark, 2019) önemli bir etken olarak ortaya çıktığı bilinmektedir. Bireyler sporu bir meslek olarak yapmanın yanında, fiziksel gücünü artırmak, boş zamanlarını değerlendirmek için yapabilirler. Sporun büyük sektör haline gelmesi; birçok kişinin spora olan ilgisini arttırmıştır (Emniyet, 2018; Ergül vd., 2015). Mevcut durumda spor insan yaşamı için vazgeçilmez hale gelmiştir. Bu sebepten ötürü yaş fark etmeksizin bilimle paralel düzenli ve bilinçle yapılan spor bireyin hayatı süresince dinamik her ortama alışabilen mutlu ve motive bir hayat sürmesinde yardımcı olmaktadır. Tüm bu sebeplerden dolayı sporun daha geniş kitlelerce benimsenmesi için sporun yaygınlaştırılması şarttır (Atasoy, 2005). Toplum spora yönlendirilmesi, ülkemiz anayasamız da yer alan elli dokuzuncu maddesi ile belirtilmiştir. Anayasanın bu maddesine göre “Devlet her yaş kesiminden vatandaşının ruh ve beden sağlığını daha iyi hale getirecek önlemler alır sporun tüm kesimlerce bilinmesini teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” denilir (TBMM, 2016). Ayrıca spora katılımın fiziksel, sosyal ve ekonomik faydalarına dikkat çeken araştırmalar mevcut olup, hemen her yaşta bireylerin spora katılımının önemine dikkat çekmektedir. İnsanlar; sağlık problemleri ile başa çıkma, sosyalleşme isteğini gerçekleştirme vb. nedenlerden dolayı spora yönelebilmektedir. Çevre, aile ve öğretmen bireyi spora yönelten en büyük etkenler arasında yer almaktadır (Gündoğdu, 2017). İnsanların

beklentilerini karşılayabilecek sosyal ortamın sağlanması ve sağlıklı spor yapabilme bilincinin kazandırılması boyutunda spor eğitmenlerine ve yöneticilerine büyük rol düştüğü söylenebilir. Bireyin isteklerini gereken sosyal ve sağlıklı ortamı sağlıklı yaşama bilincini bireye aşılama spor eğitmenlerine ve yöneticilerine gerek duyulduğu yadsınamaz bir gerçektir Spor eğitmenlerinin ve yöneticilerin yeteneklerinin geliştirilmesinde bireye spor sevgisini aşılama bulunduğu ortamların etkisi büyüktür. Bulduğu ortamlardan biri de spor eğitimi veren üniversitelerdir Spor eğitmenlerinin, yöneticilerinin ve antrenörlerin yetiştirildiği üniversiteler devletin belirlemiş olduğu spor etiğine uygun ve toplumun isteklerini karşılayabilecek niteliktedir. Ayrıca öğrencilerin gerek akademik gerekse sportif başarılarının geliştirilmesinde, okul yaşam kalitesinin yüksek olması, hedeflenen kazanımların maksimum seviyede kazandırılmasına önemli katkılar sağlayacaktır (Arıkan, 2020). Üniversitelerde yetişen spor eğitmeni, yönetici ve antrenörlerin toplumu spora teşvik etmede göstereceği etki kuşkusuz bir gerçektir (Bavlı, 2009). Araştırmacılar tarafından yapılan literatür taramasında, “tenis” (Gündoğdu, 2017), “hentbol” (Zorba ve Göksel, 2016 ve Görgüt, 2012), “kadın futbolu” (Şirin, 2008) gibi değişik spor branşlarındaki sporcuların, üniversite öğrencilerinin (Koçak, 2014), engelli bireylerin (Tekkurşun-Demir ve İlhan 2020) ve değişik yaş gruplarındaki öğrencilerin (Pepe ve Türkay, 2017 ve Akıncı 2019) spora başlama ve katılımlarını inceleyen çalışmaların varlığı mevcuttur. Ancak özellikle ülkemizin Güneydoğu Anadolu bölgesindeki öğrencilerin spora başlama nedenleri ve beklentilerini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmada hedef, bulunan sonuçlarla bölgeye farklı bir boyut kazandırmak bu alanda eğitim öğretim veren eğitimciler, antrenör ve beden eğitimi öğretmenleri, anne ve babalara seçenekler sunmak, farkındalık oluşturmak açısından önemlidir. Bu bilgiler ışığında sunulan bu çalışmanın amacı ülkemizin Güneydoğu Anadolu bölgesine bağlı beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin spora başlama nedenleri ve bu spor branşından beklentilerinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada; tarama modeli uygulanmıştır. Tarama modeli; geçmişte var olan bir durumu veya günümüzde varlığını sürdürdüğü biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı olarak kabul edilir (Karasar, 2018).

Gönüllü Gruplarının Oluşturulması

Araştırmanın evreni Güneydoğu Anadolu bölgesinde Batman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa illerindeki Devlet Üniversitelerinin beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenimlerine devam eden 2380 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmanın örneklemini ise, evreni oluşturan öğrencilerin içinden araştırmaya gönüllülük esasına katılan 476 öğrenciden oluşturmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların tanımlayıcı yüzde frekans istatistikleri

Demografik değişkenler	Frekans	N	%
Yaş	17-19	106	22,3
	20-22	244	51,3
	23-25	94	19,7
	26 üzeri	32	6,7
Cinsiyet	Kadın	218	45,8
	Erkek	258	54,2
Baba Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	16	3,4
	İlk Öğretim	165	34,7
	Ortaokul	149	31,3
	Lise	97	20,4
	Üniversite	49	10,3
Anne Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	205	43,1
	İlk Öğretim	144	30,3
	Ortaokul	69	14,5
	Lise	47	9,9
	Üniversite	11	2,3
Aile gelir durumu	1000-2000 TL	135	28,4
	2001-3000 TL	161	33,8
	3001-4000 TL	66	13,9
	4001-5000 TL	50	10,5
	5001 ve üzeri TL	64	13,4
Spor Türü	Takım Sporları	328	68,9
	Bireysel Sporlar	148	31,1

Tablo 1’de katılımcıların yaşlarına göre %22,3’ünün 17-19, %51,3’ünün 20-22, %19,7’sinin 23-25 ve %6,7’sinin 26 yaş üzeri, cinsiyetlerine göre %45,8’inin kadın, %54,2’sinin erkek, anne eğitim durumlarına göre %43,1’i okur-yazar olmadığı, %30,3’ü

ilköğretim, %14,5'i ortaokul, %9,9'unun lise ve %2,3'ünün üniversite, baba eğitim durumlarına göre %3,4'ü okur-yazar olmadığı, %34,7'si ilköğretim, %31,3'ü ortaokul, %20,4'ünün lise, %10,3'ünün üniversite, spor dallarına göre %68,9'unun takım ve %31,1'inin bireysel ve aile gelir durumlarına göre ise; %28,4'ünün 1000-2000 TL, %33,8'inin 2001-3000 TL, %13,9'unun 3001-4000 TL, %10,5'inin 4001-5000 TL ve %13,4'nün 5001 TL ve üzeri gelirinin olduğu tespit edilmiştir.

Veri toplama Araçları

Çalışmada verileri toplamak için kişisel bilgi formu ve Spora Başlama Nedenleri ve Beklentileri ölçeği kullanılmıştır

Kişisel Bilgi Formu

Bu formda katılımcılara cinsiyet, yaş, anne baba eğitim düzeyi, meslek ve ailenin gelir düzeyini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

Spora Başlama Nedenleri ve Beklentileri Ölçeği

Çalışmada verileri toplamak için kullanılan ölçek Sunay ve Saracaloğlu tarafından 1996 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık kat sayısı (Cronbach Alpha= 0.84) olarak rapor edilmiştir. Daha sonra Sunay ve ark (2003) tarafından geliştirilen ve başka branşlara uygulanan ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği 0,84 olarak tespit edilmiştir. Bu ölçek Bayraktar ve Sunay (2004) tarafından Türkiye'de Elit Bayan ve Erkek Voleybolcuların Spora Başlamasına Etki Eden Unsurlar ve Spordan Beklentileri adlı çalışmada kullanılmış olup ölçeğin genel iç tutarlılık kat sayısını (Cronbach Alpha= 0.80) bulmuşlardır (Bayraktar ve Sunay 2004) Öğrencilere uygulanan ölçek üç bölümden oluşmaktadır. 1.Bölümdeki 1 ile 8 arasındaki maddeler öğrencilerin spora teşvik eden nedenlerine ilişkin görüşlerini, 2. Bölümdeki 1 ile 9 arasındaki maddeler öğrencilerin spor ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerini, 3.Bölümde ise 1 ile 10 arasındaki maddeler öğrencilerin spordan beklentilerine ilişkin görüşlerini oluşmaktadır. Cevaplar 5'li likert tarzında (1= Kesinlikle Katılmıyorum 2= Katılmıyorum 3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum 4= Katılıyorum 5= Kesinlikle Katılıyorum) derecelendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Tablo 2’de Kolmogorov-Smirnov Testi sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların spordan beklentiler ölçeğinden aldıkları puanların normallikten sapmaların anlamlı düzeylerde olduğu gözlemlenmiştir. Basıklık ve çarpıklık katsayılarının ideal olarak ± 1 arasındaki değerlerin de kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (George ve Mallery, 2016). Yine bir başka çalışmada ise Büyüköztürk (2007), bu değerlerin ± 1 aralığında yer almasının normallikten aşırı sapmalar olmaması şeklinde yorumlanmaktadır. Bu bilgi ışığında, verilerin değerlendirilmesinde normal dağılım testlerinin uygulanmasına karar verilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında istatistik programında veri tabanına işlenip analiz edilmiştir. Verilerin analizinde ikili değişkenler için Bağımsız gruplarda t-testi, üç veya üçten fazla gruplarda tek yönlü Varyans analizi One-way ANOVA uygulanmıştır. Üç veya üçten fazla gruplarda ortaya çıkan farklılıkların tespiti de ise Bonferoni testi uygulanmıştır.

Tablo.2 Katılımcıların ölçek puanlarının çarpıklık-basıklık ve Kolmogorov-Smirnov testi anlamlılık düzeyi sonuçları

Spordan Beklentileri	n	Çarpıklık	Basıklık	P
Spora Teşvik	476	-,368	-,261	.000
Sporla Uğraş	476	-,776	,651	.000
Spordan Beklenti	476	-,852	,517	.000

BULGULAR

Tablo.3 Ölçeklerden elde edilen puanların betimsel istatistiği

Spordan Beklentileri	N	Min	Max	X±Sd
Spora Teşvik	476	8.00	40.00	28,03±6,05
Sporla Uğraş	476	11.00	45.00	33,89±6,71
Spordan Beklenti	476	10.00	50.00	39,91±8,02

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların spora başlama nedenleri ve beklentileri alt başlıklarında spora teşvik (28,03±6,05), sporla uğraş (33,89±6,71), spordan beklenti (39,91±8,02) düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların yaş değişkenine göre spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Yaş	N	X±Sd	F	P	Bonferoni
Spora Teşvik	^a 17-19	106	27,86±6,24	1,328	,265	-
	^b 20-22	244	28,50±5,89			
	^c 23-25	94	27,05±5,73			
	^d 26 üzeri	32	27,97±7,36			
Sporla Uğraş	^a 17-19	106	34,42±6,09	,837	,474	-
	^b 20-22	244	33,71±6,95			
	^c 23-25	94	33,35±6,59			
	^d 26 üzeri	32	35,13±7,18			
Spordan Beklenti	^a 17-19	106	40,59±6,77	,593	,620	-
	^b 20-22	244	39,98±8,12			
	^c 23-25	94	39,17±8,66			
	^d 26 üzeri	32	39,28±9,24			

f_(3,472), a=17-19, b=20-22 c=23-25, d=26 ve üzeri

Tablo 4'te katılımcıların yaş gruplarına göre, spora başlama neden ve beklentileri incelendiğinde spora teşvik, sporla uğraş, spordan beklenti alt başlıklarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 5. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Cinsiyet	N	X±Sd	T	P
Spora Teşvik	Kadın	218	28,27±6,56	,769	,442
	Erkek	258	27,84±5,60		
Sporla Uğraş	Kadın	218	33,99±6,82	,285	,776
	Erkek	258	33,81±6,63		
Spordan Beklenti	Kadın	218	40,63±7,95	1,80	,072
	Erkek	258	39,30±8,05		

Tablo 5 'te katılımcıların cinsiyete göre, spora başlama neden ve beklentileri incelendiğinde spora teşvik, sporla uğraş, spordan beklenti alt başlıklarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 6. Katılımcıların anne eğitim durumu değişkenine göre spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Anne Eğitim Durumu	N	X±Sd	F	P	Bonferoni
Spora Teşvik	^a Okur yazar değil	205	27,16±6,33	2,56	,037	c>a
	^b İlköğretim	144	28,42±5,37			
	^c Ortaokul	69	29,70±6,30			
	^d Lise	47	28,09±6,22			
	^e Üniversite	11	28,64 ±5,18			
Sporla Uğraş	^a Okur yazar değil	205	33,55±6,57	,668	,615	-
	^b İlköğretim	144	34,60±6,46			
	^c Ortaokul	69	33,39±6,80			
	^d Lise	47	34,09±7,72			
	^e Üniversite	11	33,27±7,76			
Spordan Beklenti	^a Okur yazar değil	205	39,05±7,84	1,26	,213	-
	^b İlköğretim	144	40,81±7,75			
	^c Ortaokul	69	40,57±7,99			
	^d Lise	47	40,28±8,98			
	^e Üniversite	11	38,45±10,28			

f(4,471), a=okuryazar değil, b=ilköğretim c=Ortaokul, d=lise, e=Üniversite

Tablo 6’da, katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre spora teşvik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0.05$), sporla uğraş ve sporda beklenti düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 7. Katılımcıların baba eğitim durumu değişkenine göre spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Baba Eğitim Durumu	N	X±Sd	F	P	Bonferoni
Spora Teşvik	^a Okur yazar değil	16	26,88±4,33	1,72	,143	-
	^b İlköğretim	165	27,29 ±5,79			
	^c Ortaokul	149	28,46±6,20			
	^d Lise	97	28,07±6,46			
	^e Üniversite	49	29,55±5,92			
Sporla Uğraş	^a Okur yazar değil	16	34,13±7,23	,309	,872	-
	^b İlköğretim	165	33,53±6,85			
	^c Ortaokul	149	34,11±6,13			
	^d Lise	97	33,76±6,86			
	^e Üniversite	49	34,61±7,60			
Spordan Beklenti	^a Okur yazar değil	16	41,38±7,73	1,56	,183	-
	^b İlköğretim	165	39,38±7,63			
	^c Ortaokul	149	39,70±7,93			
	^d Lise	97	39,62±8,76			
	^e Üniversite	49	42,41±7,96			

f(4,471), a=okuryazar değil, b=ilköğretim c=Ortaokul, d=lise, e=Üniversite

Tablo 7 incelendiğinde, katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre spora teşvik, sporla uğraş ve sporda beklenti düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo. 8 Katılımcıların aile gelir durumu değişkenine göre spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Aile gelir Durumu	N	X±Sd	F	P	Bonferoni
Spora Teşvik	^a 1000-2000	135	27,93±5,81	3,414	,009	c>b>d
	^b 2001-3000	161	28,76±5,98			
	^c 3001-4000	66	28,89±5,88			
	^d 4001-5000	50	25,42±6,34			
	^e 5001 ve üzeri	64	27,58±6,26			
Sporla Uğraş	^a 1000-2000	135	33,62±7,05	,289	,885	-
	^b 2001-3000	161	33,86±6,36			
	^c 3001-4000	66	34,56±7,30			
	^d 4001-5000	50	34,24±6,61			
	^a 1000-2000	64	33,56±6,41			
Spordan Beklenti	^a 1000-2000	135	38,59±9,00	1,970	,098	-
	^b 2001-3000	161	40,41±7,17			
	^c 3001-4000	66	41,73±6,57			
	^d 4001-5000	50	39,98±7,81			
	^a 1000-2000	64	39,50±9,09			

f_(4,471), a=1000-2000, b=2001-3000 c=3001-4000, d=4001-5000, e=5001 ve üzeri

Tablo 8 incelendiğinde, katılımcıların aile gelir düzeyine göre spora başlama neden ve beklentileri incelendiğinde, sporla uğraş ve sporda beklenti düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmediği ve spora teşvik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 9. Katılımcıların spora yönelmede rol model durumu değişkenine spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Spora yönelmede rol model	N	X±Sd	F	P	Bonferoni
Spora Teşvik	^a Anne	38	30,74±5,853	2,71	,020	a>b
	^b Baba	91	26,64±5,830			
	^c Amca	83	27,77±5,295			
	^d Dayı	58	27,88±6,076			
	^e Hala	43	27,81±6,551			
	^f Kuzen	163	28,43±6,290			
Sporla Uğraş	^a Anne	38	34,63±5,687	,558	,733	-
	^b Baba	91	34,26±6,542			
	^c Amca	83	32,93±6,561			
	^d Dayı	58	33,81±8,735			
	^e Hala	43	33,51±5,914			
	^f Kuzen	163	34,13±6,524			
Spordan Beklenti	^a Anne	38	41,66±7,553	1,23	,293	-
	^b Baba	91	40,13±6,957			
	^c Amca	83	38,46±8,882			
	^d Dayı	58	39,67±8,704			
	^e Hala	43	38,88±9,703			
	^f Kuzen	163	40,47±7,452			

f(5,470), a=Anne, b=Baba c=Amca, d=Dayı, e=Hala, f=Kuzen

Tablo 9’da katılımcıların spora yönelme rol model düzeyine göre, spora başlama neden ve beklentileri incelendiğinde, spora teşvik düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0.05$). Sporla uğraş ve sporda beklenti düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmamızda Güneydoğu Anadolu bölgesinde farklı illerde öğrenim gören beden eğitimi ve spor yüksekokulundaki öğrencilerinin spora başlama nedenleri ve beklentileri incelenmiştir. Fertlerin spora yönelmesinde birden fazla etken rol oynadığı bilinmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin spora başlama nedenleri ve beklentileri alt başlıklarında spora teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti düzeylerinin ortalamasının üstünde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu durumun, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin spora başlama, teşvik ve yönlendirilmesi

süreçlerinde sporla ilgili fiziksel, fizyolojik, sosyolojik ve ekonomik beklentilerinin oluşması ve spor sayesinde elde edecekleri toplumsal statü ve kendilerini topluma kanıtlama isteğinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmamızın yaş değişkenine göre bulgular incelendiğinde, spora teşvik, sporla uğraş, spordan beklenti alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4). Literatür incelendiğinde, Gündoğdu (2017) tenis, Zorba ve Göksel (2016) ve Görgüt'ün (2012) hentbolcular, Koçak'ın (2014) üniversite öğrencilerine, Şirin'in (2008), futbolcu kadınlara yaptıkları çalışmalarda spora başlama nedenleri ve beklenti düzeylerinde yaş değişkeni açısından anlamlı bir farkın olmadığını tespit etmişlerdir. Sunulan bu çalışmalar araştırmamızla benzerlik gösterdiği görülmüştür. Sunulan bu çalışmanın örneklem grubu olan Güneydoğu Anadolu bölgesinde beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler olması ve bu öğrencilerin üniversiteye girişte spor özgeçmişleri ile değerlendirilmesinden dolayı yaş grupları arasında anlamlı farklılığın çıkmadığı düşünülmektedir.

Araştırmamıza katılan katılımcıların, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde Spora Teşvik, Sporla Uğraş, Spordan Beklenti alt başlıklarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemesine rağmen kadın katılımcıların daha yüksek skora sahip oldukları tespit edilmiştir (Tablo 5). Konu ile ilgili literatür incelendiğinde, Gündoğdu (2017) ve İmamoğlu'nun (2009) tenisçilere, Özbek ve Şanlı'nın (2011) Karateçilere, Sunay ve Saracaloğlu'nun (2003), Beden Eğitimi ve Spor yüksekokulu öğrencilerine, ve Zorba ve Göksel'in (2016) Plaj Hentbolcularına, Karabulut ve arkadaşları (2010) çim hokeycilere yaptığı çalışmasında, son olarak Yıldız'ın (2006) ortaöğretimdeki öğrencilere yaptığı çalışmasında cinsiyet değişkenine göre spora başlama ve teşvik düzeyinde anlamlı fark farklılık olmadığını bildirmişlerdir. Bu durumun, Güneydoğu Anadolu bölgesinde beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören kadın öğrencilerin, yaşanan bölgenin feodal yapısında kadınların yerine karşılık, son yıllarda yapılan birçok projelerde kadınlara yer verilmesi, dolayısıyla da kadınların ilgili lisans programlarını bitirerek bu projelerde etkin rol alma isteklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda; katılımcıların anne eğitim ve baba eğitim değişkenine göre, sporla uğraş ve sporda beklenti düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmezken, anne eğitim değişkeni açısından spora teşvik düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 6, Tablo 7). Zorba ve Göksel (2016) ile Bavlı'nın (2009) yapmış oldukları çalışmalarında anne-baba eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı bildirmişlerdir. Bu çalışma

ile çalışmamız karşılaştırıldığında bölgesel olarak sosyo kültürel anlamda farklılığın olduğu ve araştırmamızın bölge itibariyle sosyo kültürel düzey ve eğitim seviyesinin düşüklüğünden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda katılımcıların Aile gelir düzeylerine göre, sporla uğraş ve sporda beklenti düzeylerinden anlamlı farklılık tespit edilmediği ve spora teşvik düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 8). Literatür incelendiğinde, Zorba ve Göksel'in (2016) hentbolcular, Gündoğdu'nun (2017) Tenisçiler, Yıldız'ın (2006) ortaöğretim öğrencilerine son olarak Singh ve Devi'nin (2013) çalışmasında spora başlama ve nedenleri arasında anlamlı farklılık olmadığını bildirmişlerdir. Larsen ve ark (2000) ve Seabra ve ark (2007) tarafından yapılan çalışmalarda spora katılım ve sporla uğraş düzeyin de ailelerin gelir düzeylerinin önemli rol oynadığı bildiren çalışmalarda mevcuttur. Araştırmamızın bulgularına göre Güneydoğu Anadolu bölgesinde bölge halkının gelir düzeyi orta ve düşük gelirli ailelerin çocuklarını spora teşvik etme yönlendirme ve spora başlatma anlamında dikkate almadığı, geç kalındığı, ertelediği veya düşünmediği söylenebilir.

Çalışmamızda katılımcıların spora yönelmede rol model düzeyine göre, spora başlama ve beklenti düzeylerinden anlamlı farklılık tespit edilmezken ve spora teşvik düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 9). Literatür incelendiğinde; Salman ve Sunay (2012), Yıldırım & Sunay'ın (2009) , Whitehead, Biddle ve O. Donovan'ın (2006), Wald'ın (2003), Yıldız'ın (2006), Alibaz, Gündüz ve Şentuna'nın (2006), Şimşek'in (2005), Altınok'un (2004), Bayraktar ve Sunay'ın (2006) ve Sunay ile Saracaloğlu'nun (2003) yaptıkları farklı çalışmalarda, araştırmamızla benzer biçimde sonuçlar ortaya çıkmış ve sporcuların spora yönelmelerinde ailelerinden önemli ölçüde etkilendiklerini söylenebilir. Son dönemde bölgenin gelişmesine dayalı olarak üniversite öğrencilerinin yaptıkları spor ile öğrenim gördükleri okul itibariyle anne ve babanın spora ilgisinin artması ve spora yönelmede önemli bir rol üstlendiğini söylenebilir. Bu bilgiler ışığında, annelerin babalara göre spora teşvik alt başlığında daha yüksek skora sahip olmalarını çocuklarının eğitim durumlarını geliştirme ve bir meslek sahibi olarak hayata atılma hususlarında daha yüksek kaygılara sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak; bölgede beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerinin spora teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti düzeylerinin ortalamanın üstünde olduğu, yaş ve cinsiyet gruplarına göre farklılaşmadığı, anne eğitim, aile gelir ve rol model durumlarında spora teşvik alt başlığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu durumun bireylerin spora yönelmesinde kendilerini mesleki anlamda geliştirme, olumsuz

çevre koşulları ve kötü alışkanlıklardan uzak durma istekleri ve bu bağlamda bölge insanları ile aile fertlerinin spora bakış açısından kaynaklandığını düşünülmektedir.

Öneriler

Bölgede yaşamını sürdüren ailelere sporun bireyler üzerinde fiziksel psikolojik ve sosyolojik anlamda sağladığı yararların anlatılması değişik ve eğlenceli organizasyonlarla desteklenebilir,

Sporun ekonomik yönden ve meslek edinilmesi açısından yöre halkına anlatılarak bilinçlendirilmesi, spor organizasyonları düzenlenerek bölge halkının vizyonun ve bakış açısının genişletilebilir,

Bölgedeki beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin spordan beklentileri göz önüne alınarak yeni bilinçlendirme çalışma ve organizasyonlar düzenlenerek dikkatleri çekilebilir.

KAYNAKLAR

- Akıncı AY. (2019). Lisanslı Olarak Spor Yapma, Rekreatif Olarak Spora Katılımın Sosyal Görünüş Kaygısına Etkisinin İncelenmesi. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 5 (25), 1640-1644
- Alibaz A, Gündüz N, Şentuna M. (2006). Türkiye’de Üst Düzey Taekwondo, Karate ve Kick-Boks Sporcularının Bu Spor Branşına Yönelmelerine Teşvik Eden Unsurlar, Yapma Nedenleri ve Geleceğe Yönelik Beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 91-102.
- Alp H. (2019). The Effects of Recreational and Sportive Activities on the Quality of Life of Mothers with Autistic Children’s. *Journal of Education and Training Studies*, 7(8), 79-92.
- Altunok, S. (2004). Sporcuların Raket Sporlarını Seçmelerinde Etkili Olan Faktörler. Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara.
- Arıkan G. (2020). Analyzing Quality of University Life Perception of the Student of School of Physical Education and Sports, *Journal of Education*. 6 (2), 156-169
- Atasoy B, Kunter FÖ. (2005). Küreselleşme ve Spor. *Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18(1), 11-22.
- Bavlı Ö. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spora Başlama Bölümü Seçme Nedenleri ve Geleceğe Yönelik Beklentilerinin İncelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. 3(3), 239 - 246
- Bayraktar B, Sunay H. (2006). Türkiye’de Elit Düzeyde Kadın ve Erkek Voleybolcuların Spora Başlamasında Etkin Eden Unsurlar ve Voleybolcuların Spordan Beklentileri *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. 5(2), 63-72
- Bayraktar B, Sunay H. (2004). Elit Bayan ve Erkek Voleybolcuların Voleybol Spora Yönlenmelerine Neden Olan Unsurlar İle Beklentileri. 8. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Kitapçığı*, Ankara, 17-24, 78.

- Biddle SJH, Whitehead SH, O'Donovan TM, Nevill ME. (2005). Correlates of Participation in Physical Activity for Adolescent Girls: A Systematic Review of Recent Literature. *Journal of Physical Activity and Health*. 2, 423-434.
- Büyüköztürk Ş. (2007). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. (7.Baskı). Ankara. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Emniyet, N. (2018). Türkiye'deki Rafting ve Akarsu Kano Slalom Sporcularının Spora Başlama Nedenleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları Ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Ergül OK, Alp H, Çamlıyer H. (2015). Üniversite Gençliğinin Sportif Rekreasyon Etkinliklerine Yönelik İlgileri ve Katılma Düzeylerinin Belirlenmesi. *Journal of Tourism Theory and Research*, 1(2), 104-115.
- George D, Mallery P. (2016). IBM SPSS Statistic 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference. New York: Routledge
- Görgüt İ. (2012). 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Spora Başlama Nedenleri Ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi).
- Gündoğdu, SD. (2017). Türkiye'de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri Ve Beklentileri (Diyarbakır Örneği). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm> (Erişim tarihi: 21.12.2016).
- İmamoğlu, R. (2009). Samsun ilinde Tenis Sporu ile Uğraşanların Bu Sporu Seçme Sebeplerinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Karasar, N. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemi (Otuz Üçüncü Basım). Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Karabulut EO, Pulur A, Karabulut A. (2010). Türkiye'deki Çim Hokeyi Sporcularının Bu Branşa Yönelme Nedenleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(2), 165-169.
- Koçak F. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12(1), 59-69.
- Larsen PG, McMurray RG, Popkin BM. (2000). Determinants of Adolescent Physical Activity and Inactivity Patterns. *Pediatrics*.105(6), 1-8.
- Öğmen M, Akıncı AY, Atay E. (2019). Lise Öğrencilerinde Fiziksel Aktivite ve Sosyal Etkinliklere Katılımın Akademik Motivasyon Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Science*. 5(20),1003-1008.
- Özbek O, Şanlı E. (2011). Karate Branşındaki Üniversite Elit Sporcularının Bu Branşa Yönelme Nedenleri Ve Beklentileri *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. 5(3), 203-214.
- Parlak, M. A. (2019). Herkes İçin Spor Organizasyonlarında Orman Koşularına Katılanların Spora Başlama Nedenleri Ve Beklentileri (İstanbul Ormanları Örneği). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Pepe K, Türkay İK. (2017). Genç Bireylerde Spora Katılım ve Bu Bireylerde Katılımı Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *TheJournal Of Academic Social Science*. 5(62), 60-71.

- Salman, Ö, Sunay, H. (2012). Ankara’da 14-16 Yaş Arası Basketbolcuların Basketbola Başlama Nedenleri ve Beklentileri” *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 10(1), 25-34.
- Seabra AF, Mendonc DM., Thomis MA, Peters TJ, Maia JA. (2007). Associations between sport participation, demographic and socio-cultural factors in Portuguese children and adolescents. *The European Journal of Public Health*. 18(1), 25-30.
- Singh RKC, Devi KS. (2013). Attitude of higher secondary level student towards games and sports. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*. 2(4), 80-85.
- Sunay H, Saracaloğlu S. (2003). Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri ile Spora Yönelen Unsurlar. Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. 1(1), 43-48
- Şimşek, D. (2005). Orta Öğretimde Atletizm Yapan Sporcu Öğrencilerin Atletizm Branşına Yönelme Nedenleri ve Beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şirin EF. (2008). Futbolcu kızların (12-15 yaş) spora katılım motivasyonlarının belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 6(1), 1-7.
- Wald J. (2003). Parental Motivations For Enrolling Their Children In A Private Gymnastic Program. *Sport Journal*, 6(3), 3-10.
- Whitehead SH, Biddle JH, O’donovan TM, Nevill ME. (2006). Social-Psychological and Physical Environmental Factors in Groups Differing By Levels Of Physical Activity: A Study Of Scottish Adolescen Girls. *Pediatric Exercise Science*. 18(2), 226-239.
- Tekkurşun-Demir G, İlhan EL. (2020). Engelli Sporcularda Spora Katılım Motivasyonu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 21(1), 49-69.
- Türkay İK. (2020). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Benlik Saygısı ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 108-117.
- Yıldırım Y, Sunay H. (2009). Türkiye’de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri Ve Beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3), 103-109.
- Yıldız, GH. (2006). Ortaöğretim Kurumları Spor Alanında Okuyan Öğrencilerin Spora Başlama ve Alanı Seçme Nedenleri İle Beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zorba E, Göksel AG. (2016). Türkiye’deki plaj hentbolu sporcularının spora başlamasına etki eden unsurlar ve spordan gelecek beklentileri. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3092-3101.